

компонент при складанні навчально-виховних планів, програм тощо, а також у процесі організації позааудиторних виховних заходів. Вагомим чинником ефективності формування гендерної культури має стати контроль керівництва вищого навчального закладу за його послідовним впровадженням.

Перспективу подальшого вивчення цієї актуальної проблематики вбачаємо в дослідженні гендерного підходу в системі соціально-педагогічної роботи зі студентами, залученні засобів масової інформації на допомогу вищим навчальним закладам.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гендер как инструмент познания и преобразования общества / Ред.-сост. Е.А.Баллаева, О.А.Воронина, Л.Г.Луныкова. М., 2006. - 304 с.
2. Голованова Т. П. Теорія і практика формування гендерної рівності студентської молоді : [монографія] / Т. П. Голованова. – Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2007. – 338с.
3. Учебно-методические материалы. Авторские разработки программ по гендерному образованию / Сост. О.А.Воронина и др. – М.: МЦГИ, 2000. – 178 с.
4. Хоткина З.А. Гендерным исследованиям в России – десять лет/ Хоткина З.А. //Общественные науки и современность. – 2000. – № 4. – С. 21 - 26.
5. Цокур О. С. Основи гендерного виховання / О. С. Цокур, І. В. Іванова // Хрестоматія навчальних програм з проблем гендерного розвитку. – К. : Фоліант, 2004. – С. 147-170.
6. Черепанова Л. Женское образование: проблемы и перспективы Минский гендерный центр – Журнал «Иной взгляд» № 1 , март 2000. [Електронний ресурс].- Режим доступу до журн.: [http // envila.iatp.by/g_centre/journal.html](http://envila.iatp.by/g_centre/journal.html)
7. Шакирова С. Невыносимая легкость бытия (размышления о внедрении гендерных ресурсов) / Gross Vita. ГИАЦ Выпуск № 1. [Електронний ресурс].- Режим доступу до журн.: [http://www giacgender.narod.ru/n1m2.htm](http://www.giacgender.narod.ru/n1m2.htm)
8. Шевченко Н.В. Гендерний вимір світової політики у «Пакті розвитку тисячоліття» (2000-2015 рр.) та завдання утвердження в Україні паритетної демократії/ Н.В. Шевченко // Наукові праці. Політичні науки. Видання ЧДУ імені Петра Могили / За ред. Клименко Л. П. – 2007. - Т. 69. - Вип. 56. - С. 159-166.
9. University of Chicago. The Center for Gender Studies.[http:// genderstudies.uchicago.edu/](http://genderstudies.uchicago.edu/)
10. Harvard University (MA) – Studies of Women and Sexuality [http // www.fas.harvard.edu/~wgs/](http://www.fas.harvard.edu/~wgs/)
11. University of Oxford Diversity & Equal Opportunities, Gender Equality Scheme, 2007-2010, University of Oxford. <http://www.admin.ox.ac.uk/eop/gender/ges.shtml>
12. University of Essex. Gender Equality Scheme. 2008. <http://www.essex.ac.uk/eo/codespolicies/GES08EADC07.doc>
13. University of Sussex. Gender Equality Scheme. [http // www.sussex.ac.uk/equalities/1-3-7.html](http://www.sussex.ac.uk/equalities/1-3-7.html)
14. University of Leeds. Gender Equality Scheme. 2008. [http: // www.equality.leeds.ac.uk/ed/policy/gender-equality-scheme](http://www.equality.leeds.ac.uk/ed/policy/gender-equality-scheme)
15. University of Oslo. Center for Gender Research. [http: // www.sfk.uio.no/English/frontpage.html](http://www.sfk.uio.no/English/frontpage.html)
16. University of Toledo: Women’s and Gender Studies at UT [http: // www.utoledo.edu/as/wgst/](http://www.utoledo.edu/as/wgst/)

УДК 37.013: 372.31

РОЛЬ САМОВРЯДУВАННЯ В СОЦІАЛІЗАЦІЇ СТУДЕНТІВ У ВНЗ

Веретенко Т.Г., к.пед.н., доцент, Шеїна Л.О., здобувач

Київський міський педагогічний університет ім. Бориса Грінченка

Стаття висвітлює роль самоврядування в процесі соціалізації молоді у ВНЗ. Розкриваються передумови проведення педагогічного експерименту та подається аналіз його результатів.
Ключові слова: соціалізація, студентське самоврядування.

Веретенко Т.Г., Шеина Л.А. РОЛЬ САМОУПРАВЛЕНИЯ В СОЦИАЛИЗАЦИИ СТУДЕНТОВ В ВУЗЕ / Киевский педагогический университет им. Бориса Гринченко, Украина.

Статья освещает роль самоуправления в процессе социализации молодежи в общеобразовательных учебных заведениях. Раскрываются предпосылки проведения педагогического эксперимента и подается анализ его результатов.

Ключевые слова: социализация, студенческое самоуправление.

Veretenko T.G., Sheina L.A. ROLE OF SELF-GOVERNING IN THE PROCESS OF SOCIALIZATION OF YOUNG PEOPLE IN HIGHER EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS / Kyiv Municipal Pedagogical University of Borys Grinchenko, Ukraine

The article highlights the role of self-governing in the process socialization of socialization of young people in higher educational establishments. The article also describes conditions doe implementation of the pedagogical experiment as well as presents its results.

Key words: process socialization, self-governing.

Розбудова громадянського суспільства в Україні і встановлення демократичних відносин між державою та особистістю, потреба активної участі громадян у вирішенні проблем на державному і на особистісному рівні зумовлюють **актуальність проблеми** соціалізації студентів у ВНЗ.

Сутність та різноманітні проблеми процесу соціалізації, а також соціально-педагогічної роботи з молоддю досліджували Н. Заверико, І. Зверева, А. Капська, Г. Лактіонова (організація соціальної роботи), Н. Голованова, А. Мудрик, В. Москаленко, Н. Смелзер, Д. Уаринг, (загальна теорія соціалізації); Н. Головін, Н. Дембицька, В. Зінчук, Ю. Загородній, В. Курило, С. Савченко, Н. Самохіна, О. Сольський; П. Горностай, Н. Завальна, Т. Карабин, О. Кікінежді, О. Кізь (види соціалізації); Н. Заверико, Д. Малков, Н. Слюсаренко, О. Панагушина (соціалізація підлітків); Л. Боса, Г. Овчаренко, С. Савченко (соціалізація студентів та молоді).

Проте в сегменті досліджених праць ми не знайшли визначення ролі самоврядування в процесі соціалізації студентів, тому метою нашої статті є показ дієвості самоврядування як одного із значимих засобів соціалізації молоді, *завданням* – розкриття самоврядування як засобу для активізації процесу соціалізації молоді в навчальному закладі.

Практичний досвід американських колег (М. Апл, Дж. Бін, С. Розентхольц, М. Шмокер) підтвердив висновки наших спостережень, згідно з якими люди працюють більш ефективно та наполегливо, коли вони працюють у колективі. Особливостями таких колективів є дотримання демократичних принципів та самоврядування як одного з них [8;9;10].

Істотне значення для нашого дослідження мав аналіз відповідних джерел [1,4,7], що дозволило нам узагальнити інформацію про існування та функціонування студентського самоврядування в різних навчальних закладах і створити теоретичну основу для нашого дослідження.

Задля розкриття ролі студентського самоврядування нами було проведено формуючий експеримент на базі Національного фармацевтичного університету.

Розробка експерименту була підкріплена відповідними державними документами, такими як Державна національна програма “Освіта” (Україна ХХІ століття), Закони “Про освіту” (стаття 38 про студентське самоврядування), Наказ “Про затвердження Положення про студентське самоврядування у вищих навчальних закладах” тощо.

Як ми встановили, у ВНЗ мають місце: стихійна соціалізація [2,35], керована [5,111] або соціально-контрольована, вона ж виховання [3,20-26;], а також відносно спрямована [3,20-26], що підвищує цінність студентського самоврядування як засобу соціалізації молоді.

Студентське самоврядування є саме тим засобом, що дозволяє досягти мети соціалізації молоді у ВНЗ, яка полягає у формуванні особистості студента як соціально активної особистості з навичками самоврядування.

Як засіб соціалізації молоді студентське самоврядування передбачає: формування за допомогою органів студентського самоврядування клімату, сприятливого для всебічного розвитку молоді людини в студентській громаді; самоусвідомлення студентами себе творцями власного життя, усвідомлення того, що саме від них залежить, якими будуть роки перебування у ВНЗ та подальше життя, а також усвідомлення відповідальності за власний вибір, дії та наслідки, за інших членів студентської громади; формування в молоді потреби більш активної життєвої позиції в громаді, яке відбувається в процесі участі в діяльності студентського самоврядування.

Ми виділяємо такі умови успішної соціалізації за допомогою студентського самоврядування: володіння інформацією з актуальних проблем студентського сьогодення, налагодження контактів та співпраця з представниками органів студентського самоврядування, спілкування з однолітками, організація та проведення тренінгів, використання в процесі соціалізації принципу “рівний рівному”.

Участь у будь-яких заходах, які імітують реальні форми роботи та процеси, прийняті в суспільстві, є важливим чинником соціалізації молоді особистості, бо тут набувається перший практичний досвід діяльності, формується почуття співучасті в громадському житті суспільства. Тому розроблений активом проект “Положення Про Студентський Парламент Національного фармацевтичного університету” було запропоновано на загальне обговорення в студентській громаді; були враховані зауваження і внесені зміни. Остаточний варіант документу було прийнято на демократичних загальних зборах – Установчій Конференції. На Конференції також були обрані виконавчі органи СП НФаУ. Вони отримали легітимність в результаті голосування представників академічних груп.

Наступним кроком було формування (згідно із Положенням) структурних виконавчих Комітетів. На цьому зібранні членів Парламенту Комітети формувалися згідно із пропозиціями студентів. Співробітники Комітетів не призначалися, а добровільно зголошувалися на виконання обов'язків. Було сформовано такі Комітети: Здорового способу життя, Міжвишівських відносин, Соціально-правового захисту, Культурно-масовий, PR.

Крім Комітетів, до структури студентського самоврядування Національного фармацевтичного університету також ввійшли Культурний центр, Студентська рада побуту, яка працює на території гуртожитків, а також земляцтва іноземних студентів.

Змістом соціалізації за допомогою студентського самоврядування були заходи, що сприяють різним видам соціалізації. Зокрема, було здійснено такі види соціалізації, як психологічна, гендерна, політична, правова, економічна, екологічна, крос-культурна, культурна, гуманістична, комунікативно-інформативна, валеологічна, мовна.

У ході формувального експерименту ми співпрацювали із різними підрозділами структури органів студентського самоврядування у ВНЗ, такими як Студентський Парламент та його Комітети, студентська Рада Побуту, Культурний Центр, земляцтва іноземних студентів. Під час спільної роботи було проведено заходи різного спрямування, метою яких було сприяти успішній соціалізації студентської молоді. Ми отримали практичне підтвердження того, що беручи активну участь у різних формах самоврядної діяльності, студенти навчаються виконувати певні соціальні функції, притаманні молоді взагалі й студентству зокрема, а також роблять внесок до функціонування суспільної системи в цілому.

Згідно із визначеною нами метою соціалізації молоді у вищій школі, у процесі проведення експерименту ми маємо споглядати формування особистісних рис, необхідних молодій людині для того, щоб визначитися із своїм покликанням у суспільстві, знайти спільну мову із співгромадянами, принести користь спільноті, відбутися як громадянин та особистість. Об'єктивними показниками того, що процес соціалізації розгортається і рівень соціалізації студентства підвищується, є збільшення кількості студентів із високим та середнім рівнем соціалізації, і відповідне зменшення осіб із низьким рівнем соціалізації.

Після проведення експерименту змінилося сприйняття студентами лідерів студентського самоврядування. Характерною ознакою є те, що на першому місці за кількістю голосів опинилася соціальна відповідальність (76,5), активність залишилася на другому (63,7), а пасивність – на останньому з меншою кількістю відсотків (2,9). Комунікативність опинилася на третій позиції, трохи втративши у відсотках. Таким чином, можна констатувати, що діяльність лідерів студентського самоврядування дозволила сприймати їх як відповідальних осіб з активною життєвою позицією. Втратили свої позиції самовпевненість та нахабність, що може свідчити про зближення та доступність членів органів студентського самоврядування та пересічних студентів. Раціональність як характерна риса отримала більше голосів.

Показник індивідуальної соціальної активності збільшився на 32,2%. Нерівномірне зростання інформативності можна пояснити тим, що, хоча органи студентського самоврядування прагнуть охопити інформаційними повідомленнями максимальну кількість зацікавлених осіб, вони не можуть підійти до кожного. Тож, у майбутньому варто посилити роботу в напрямку зацікавленості самої спільноти в тому, щоб вчасно і в повному обсязі надавати-отримувати потрібну інформацію.

Що стосується критерію соціальної відповідальності, то його зростання є значним прогресом, бо саме на студентські роки припадає становлення особистості, опанування соціальної ролі дорослої людини і усвідомлення себе такою. Першокурсники, переважно, сприймають власну участь у діяльності студентського самоврядування як можливість весело провести час, поспілкуватися. Студенти четвертого-п'ятого курсів вже починають замислюватися про наслідки своїх вчинків, починають бачити причини подій та перспективу проведення тих чи інших заходів та акцій, розуміти суспільні потреби тощо. Також важливу роль у підвищенні показника цього критерію відіграла значний обсяг проведеної різноманітної роботи, що дозволило багатьом новачкам отримати практичний досвід. Тому зростання показника до середнього рівня є позитивною тенденцією.

Показник соціальної ініціативності та втілення в життя ініціатив характеризує вміння студентів генерувати ідеї та доводити їх до логічного завершення у вигляді безпосереднього втілення або організації такого втілення. Надання широкої, у першу чергу моральної, підтримки та успішний приклад інших студентів призводить до усвідомлення важливості студентської ініціативи, спонукає до роботи студентів, які були не впевнені в тому, що їхні пропозиції знайдуть відгук. Вважаємо, нам вдалося створити атмосферу творчого пошуку, результатом чого стало зростання числового показника даного критерію.

Відсоток представників середнього та високого рівнів соціалізації помітно підвищився після проведення експерименту, що підтверджує дієвість методів, використаних нами в процесі соціалізації студентської молоді засобом студентського самоврядування.

Отже, викладений аналіз процесу соціалізації студентської молоді засобом студентського самоврядування доводить його дієвість. Результати останнього за часом інтерв'ювання студентів свідчать про те, що інформація про діяльність органів студентського самоврядування в університеті стала однією із широко обговорюваних тем у “кулуарах” студентського життя. Це, у свою чергу, говорить про зростання популярності та ролі студентського самоврядування в університеті, а також про його актуальність як засобу соціалізації молоді.

Порівняльний аналіз результатів експериментального дослідження довів, що внаслідок соціалізації молоді за допомогою студентського самоврядування процес соціалізації відбувається більш інтенсивно, а також розгортається в багатьох напрямках. Аналіз результатів педагогічного експерименту довів ефективність студентського самоврядування як засобу соціалізації.

Проведене дослідження не вичерпує всіх аспектів аналізованої проблеми. Подальшої розробки потребують такі види соціалізації: релігійно-духовна соціалізація, морально-етична, художньо-естетична, національно-патріотична. Перспективним також є дослідження інших засобів соціалізації в загальноосвітньому закладі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вирен В. В Москве два университета / В.Вирен //Наука и жизнь. -1974. -№5. – С. 100-105.
2. Голованова Н. Ф. Социализация и воспитание ребенка : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / Н.Ф. Голованова. – СПб. : Речь, 2004, – 272 с.
3. Зайченко І. До питання про понятійно-категоріальний апарат соціальної педагогіки / І. Зайченко // Ідеї опіки дітей і молоді в історико-педагогічній науці : зб. наук. праць. – Івано-Франківськ, 2005. – С.20-26.
4. Игнатович В. История английских университетов / В. Игнатович. – СПб. : типография Иосафата Огризко, 1861. – 127с.
5. Москаленко В. В. Социализация личности (философский аспект) / Москаленко Валентина Викторовна. – К.: Вищ. шк., 1986. – 230 с.
6. Савченко С. В. Социализация студенческой молодежи в условиях регионального образовательного пространства / Савченко С. В. – Луганск : Альма Матер : Луганский национальный педагогический университет имени Тараса Шевченка, 2003. – 406 с.
7. Уваров П. Ю. Характерные черты университетской культуры / П. Ю. Уваров // Из истории университетов Европы XVIII-XV веков : межвузовский сб. науч. трудов. – Воронеж: ВГПИ, 1984. – С.5-28с. – (ИЗВЕСТИЯ Воронеж. гос.пед. ин-та).
8. Apple M.W. Lessons from Democratic Schools / Michael W. Apple, James A. Beane // Democratic Schools. – Alexandria: ASCD, 1995. – P. 83-105.
9. Rosenholtz, S.J. Teacher's Workplace: The Social Organization of Schools / S.J. Rosenholtz. – New York: Teachers College Press, 1991. – 112 p.
10. Schmoker M. Result : the Key to Continuous School Improvement / M. Schmoker. – Alexandria : ASCD, 2000. – 121p.